

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Főutja M. Viteazul
(Nagyipiac tér) 11.
TELEFON: 670.
Megjelenik
minden pénteken.

NÉPÜNK

ZSIDÓ HETILAP

Előfizetési árak:
BELFÖLDÖN
1 évre . . . 160 L.
1/2 „ . . . 80 „
1/4 „ . . . 40 „
KÜLFÖLDÖN
1 évre
Magyarország P 10
Slovensko . . . Ck 60.
Austria . . . S. 15.
Jugoslavia . . . D. 100.

Az orosz zsidóság tragédiája.

Évek óta jönnek a rettentő hírek Szovjetország felől. Három milliónyi zsidóság rettentő küzdelme tárul eléink. Ily tekintélyes száma a zsidóság-nak és a zsidó hitnek véres-tragikus történelme folyamán sohase volt ily borzalmas sorsa, mint most az orosz pokolban.

Háboru előtt és alatt, egészen a szovjet megalakulásáig, az orosz zsidóság iparral és kereskedelemmel foglalkozott. A kommunizmus kiirtotta ezeket a foglalkozási ágakat, illetve megszüntette annak egyéni üzését. De ez még nem elég! Azoknak, akik addig az ugynevezett burzsoáziához tartoztak, teljesen lehetetlenné tették, hogy mint egyszerű munkás emberek keressék meg továbbra is szűkös kenyérüket. Ennek következménye azután, hogy sem lakás, sem kenyér, hus és egyéb jeget nem kapnak illegális uton, pedig beszerzésük azért lehetetlen, mert hallatlanul drágák. Egyidőben szövetkezetekben tömörültek a zsidó iparosok, de rövidesen megalakulásuk után betiltották. A legujabb ötesztendő gazdasági program a magán kereskedelem végső erőfeszítéseit is lehetetlenné teszi. A meglevő üzleteket naponta egymásután zárják be. Öreg zsidó asszonyok, kik a piacon burgonyát, vagy gyümölcsöt árulnak, szóval a kofa mesterséget űzik és egész tőkájük 30-40 rubel, tőkéseknak nyilvánítták és 600 rubel évi adót vetnek ki rájuk.

A nagyhangon világgá kürtölt zsidó kolonizáció, mely az existenciájukat vesztett zsidóknak lett megszervezve, — rengeteg amerikai dollár segítségével, — igazi Potemkin-falvak. Termésüket potom áron kell beszállítani az államnak és ők maguk rongyosak, éhesek és nyomorognak.

Az orosz zsidóság szellemileg még nagyobb szenvedéseken megy át. Az összes vallások üldözése szovjet-szisztéma. De mindent felülmul a hallatlan üldözés, melyben a zsidó vallási intézményeket és magát a vallást részesítik. A zsidó ünnepek guny tárgyát képezik, a zsinagógák munkásklubokká, fegyverraktárrá és magazinokká alakítatnak át. A zsidó temetők sarköveit széjjelhoradják, s temetőkből sétatereteket csinálnak. *Gyermekek nem találják többé szüleik sírját. A zsidó ajtósságok tiltva vannak és ellenforradalmi cselekedetnek veszik.* Akit imádkozáson csípnek, az elveszti állását. Ugyanannyira, hogy csak állástalan öreg emberek merészelnek nyilvános istentiszteleten résztvenni.

Szemtanu mesélte, hogy szédereste az asztal alatt kenyeret kell tartaniok, mert egy kém betoppan, akkor rögtön el kell tüntessék a pászkat és egyéb széderesti szentséget. Férfiak nem merészelnek leülni a széder asztalhoz, hanem falhoz állva sirnak és úgy vesznek részt az évezredek óta oly sok szépséggel telített széderesti ünnepélyen. Képzeltel, hogy ez a spanyol inkvizíció! Megszégyenítő üldözés, mennyire néptelenné teszi az imaházakat, s hogy alássa a zsidó hitéletet.

A zsidó népi élet, a híres orosz-zsidó népelet is hasonló üldözésben részesül. Héber iskolák fenntartása deportálás terhe alatt tiltva van. Pincékbe vannak titkos chéderek és mikor ismeretlen közeledik, a kisgyermek az ágyak alá bujnak, hogy ne lássák azt, hogy zsidóul tanulnak. Jesivák szintén a tiltott iskolák közé tartoznak. Súlyos büntetés vár azokra, kik tanulni mernek. Ha héber könyvhöz jutnak, mint szentség jár kézzől-kézre. Még a kommunista propoganda is tiltva van héber nyelven. A héber nyelv maga, ellenforradalmi nyelvvé deklaráltatott. A jiddis népdalok éneklése is tilos. És míg az összes kis, ott élő nemzetiségek szabadon terjeszthetik kulturájukat nyelvükön, addig a zsidó-ságnak csakis az orosz nyelv van megengedve. A nemzeti könyvtárban felhalmozták mind azt a hallatlan nagy értéket, melyet az orosz zsidóság magának tudott. Világhíres ritkaságok, kéziratok és könyvritkaságok vannak összegyűjtve, de tanulmányozni, még tudósoknak sem szabad. Talán az egész világnak nincs ily nagyértékű zsidó könyvtára, de azért néha megjelenik a piacokon oly ritkaság, melyet „elkezelnek” némelyek, kik nem oly rigorozusak az eltulajdonítást illetőleg.

A cionisták üldözése még mindig folyik. A cionizmus terjesztése szintén ellenforradalmi tett és súlyosan büntetik és üldözik. De mégis van cionizmus. Üldözések, deportálások, letartóztatások nem tartják vissza a zsidókat attól, hogy cionistáknak vallják magukat.

Gyökerétől megfosztottan, gazdaságilag, vallásilag és szellemileg megkínzottan él hárommilliónyi zsidó pária. Az egész világtól elhagyottan, a kétségbeesés szélén várja és óhajtja a halált. *Kétségbeesésben csak a poklot látja, melyben él és a kilátástalan jövőt, mely rá vár.* Vajjon eljön-e még a megváltás napja rájuk?

Odesszában 400 cionistát zártak be néhány nappal ezelőtt. Ugy írják lengyelországi és amerikai zsidó lapok, hogy egyetlen cionista nincs szabadlábban Odesszában, mindenki börtönben sinylődik, akinek a legcsekélyebb köze van a cioniz-

mushoz. Amerikában legutóbb óriási gyűlés zajlott le, mely tiltakozott az oroszországi zsidóság ily hallatlan üldözése ellen. Komitét választott, mely arra kapott megbízást, hogy gyűjtse az adatokat és mindenféle erőteljes propogandával felkelte a világ zsidóságának és a kulturemberiségének figyelmét azokra a hajmeresztő állapotokra, melyben az orosz zsidóság szenved.

Hárommillió zsidó jajsza kiált az ég felé és nyújtja esdeklően segítségért kezét a világ négy tája felé. Az orosz zsidóság volt a világ zsidóságának egyik legértékesebb része, az ősi zsidó rezervoir. És most a szovjetpokol minden szenvedése rája zudult.

Vajjon dereng-e már a megváltás? Hisszük és reméljük, mert hiszen nem nyugszik sohasem Izrael őrzője!

B. E.

Több stílust.

Akik résztvettek a legutóbbi Szentegyleti közgyűlésén, megdöbbenve látják, hogy a zsidó önmérséklet és önfegyelmezés, olyan súlyos defektusa tobzódik a váradi zsidó közéletben, mely ha tovább háborítatlanul burjánzik, szégyenévé válik az itteni zsidóságnak. A tárgyalási tónusnak olyan aberrációját látjuk, mely már a pathológiával határos. Ut-széli tónus és fegyelméletlenség, rikácsolások és minden parlamentáris formát meghazudtoló viták oly atmoszférát teremtenek lassankint, mely semmiképpen sem válik az itteni kultur zsidóság dicsőségévé.

Ennek véget kell vetni! Ha nem szép szóval, akkor erőszakkal! Még ha az illetőknek becsületes intencióik vannak, még ha őszintén is gondolják, akkor sem lehet minden józan formát felrugni és a rendetlenséget, a szü-indiának harcizáját a közgyűlések állandó tónusává tenni.

Igy nem mehet tovább! Amidőn Erdély legnagyobb Chevra-Kadisája elnökül Leitner Lázárt választotta meg egyhangulag, akkor azon odaadó és hozzáértő munkát honorálta, mellyel ez korszakalkotó intézményeket teremtett a Chevrának. Lehetetlen állapot tehát az, hogy egyesek éretlensége ezen munkát a jövőben veszélyeztesse.

Helyesen jelölte meg ép ezért a gyűlésen tartott beszédében Wasserstrom Sándor, lapunk felelős szerkesztője az igazi zsidó munka előfeltételének a

békét, nyugalmat és kölcsönös megbecsülést, mivel csakis egymás iránti kölcsönös türelemmel véli elérni, hogy a képviselőtestületi gyűlések a *munka ünnepei* legyenek, melyeknek semmi körülmények között nem szabad a zabolátlan habzó száj és rikácsoló torok, valamint a minden áron a hozzá nem értőknek szónoklásában kimerülnie. Vagy megtudnak tehát barátkozni egyesek azzal, hogy a közélet-hez más hang illik, mint a hátsólépcsők szakácsnéinek tárgyalási stílusa, vagy erélyes kézzel kell véget vetni ennek a furcsa anarchiának.

Lassankint minden józslás ember menekülni fog az ily gyűlések közeléből és a csatatéren, a passzióból üvöltő dervisek veszik át uralmukat. *Több stílust kérünk ezután,* mert ha így megy tovább, csak önmagunkat szégyenítjük meg és guncakajt fakaszt majd az a tónus, a város zsidó lakossága körében, akik mandátumaikat nem azért adták, hogy balkáni tokuvabohu-va válják a tisztos terem, mely annyi nemes tettet váltott már valóvá.

Több stílust, mert ezt tovább tűrni nem lehet. Gondoljanak mindazok arra, akik erről talán megfeledkeztek, hogy figyelik őket és működésüket. *Stílust, európai stílust és formát a tárgyalások menetébe és a hitközségi, szentegyleti közgyűlésekre, mert ez csak szegényné válik, melyért minden kulturembernek pirulnia kell.*

Az Aguda vezérek és Kuck főrabbi

Az agudista pártlapok néhány héttel ezelőtt mint feltűjt szenzációt hozták a hírt, hogy a Rendkívül Segélybizottság az ortodox zsidókat kizárja a felsegélyezés alól. S hogy ezen állításukat alátámasszák, hivatkoznak egy levélre, amelyet állítólag Kuck Főrabbi írt volna Rabbi Chájim Oser Grodzenskihez, a lengyelországi Aguda elnökéhez. Rabbi Kuck amint látta a valótlán híreket, szükségesnek látta a nyilvánosság elé lépni a következő nyílt levéllel

Kedves Barátom, Rabbi Meir Berlin.

Rabbi Chájim Oser Grodzenskihez intézett levelemmel, amint látom illetéktelenek a Béke hivatásos rombolói ismételten tüzcsóvát dobtak a zsidó közvéleménybe. Nem irtam nevezettnek egyebet, minthogy megállapítottam, hogy a Váád Leumi és a Cionista Executive álláspontja, miszerint a segélyösszegekből kizárólag olyanoknak szabad juttatni, akik közvetlen károsultjai az arab támadásoknak. Mások azonban, köztük én is, azon véleményen voltunk, hogy az indirekt károsultnak is juttatni kell az összegből. Álláspontom megerősítésére felajánlottam, hogy a világ minden részéből a magáncímre érkezett pénzeket is a nagy segély alap rendelkezésére bocsátanám, ha álláspontom érvényesülne. De minthogy ez nem talált meghallgatásra, a környező nyomor és éhség hatása alatt irodám-

ban kiosztottam ezen összegeket a szűkölködőknek. De sohasem küldtem szét felhívást, hogy pénzeket direkt hozzám küldjenek.

Ezekután R. Ch. O. Grodzenskitől levelet kaptam. Ebben panaszkodik, hogy a sajtóban megemlített levelet meg sem kapta és arról nekem meg csak másolatot sem tud beküldeni. Gyanuja szerint ezt a levelet illetéktelenek felfogták, hogy alantas céljaikra kihasználhassák.

Rendkívül sajnálatos részemre, hogy a Rabbi Grodzenskihez intézett levelemről nem tudok másolatot produkálni, amit csak azon körülménynek tulajdonítok, hogy nem lévén kéznél titkárom, másolat nélkül küldtem el a szóbanforgó levelet. Azonban azt így is hangsúlyozhatom, hogy ezen levél azt nem tartalmazta, amit azok a bizonyos levéltolvaj konkolyhíntők el akarják a közönséggel hitetni.

Hajlandó vagyok bárki felkérésére kijelenteni, hogy mit irtam a szóbanforgó levelemben és nagyon sajnálom, hogy egyik levelem akaratomom kívül is hozzá járulhatott a béke felborításához. Reméljük továbbra is, hogy Izrael őrzője továbbra is megfog bennünket védeni minden külső és belső bajtól és ellenségtől és a béke szárnyait fogja ránk kiterjeszteni, hogy örökké béke és testvériség honoljon közöttünk.

Szeretettel testvére és barátja,

Abr. Jicehok Hákoheh Kaok

A dési rabbikongresszus.

A terror ismételt diadala.

Sok nemes törekvés, sok purifikációs önzetlen akarás közös sirja felé lehetne a szomorú fejfát odaállítani ezen rövid, de sokatmondó felirással: „A terror áldozatai”. Bánffyahunyadon oly üdvös határozatokat hozott a rabbikonferencia, hogy azok valórávalásától remélték a chasszidikus terrorral érdekszővetséget kötött Központi Iroda által tökéletesen lezüllesztett hitközségek regenerációját. Ezek a nemes akarások is a terror lelki ágazatainak tömegsírjába kerültek. De a rosszból is fakadhat jó. Mert legalább ország-világ látta, hogy az érdek-szővetség mindent elsöpör utjából. Így volt ez a nagyváradi nyilvánosjogu rabbiiskola tervével, így volt a Tomche-Jesiva grandiózus eszméjével is, melynek jegyében már az egész ország genálisan meg volt szervezve. Ami nem alkalmas arra, hogy melegágyát képezze a korupciónak és egy kised érdekcsoport törekvéseinek, annak pusztulni kell.

A rabbikongresszus egyetlen kiemelkedő pontja és egyetlen kiemelkedő momentuma volt Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi férfias, szókimondó beszéde, s általános mély pontja, a rabbik servilis önértékelési és kollégiálisan magatartása volt. A kongresszus mindenekelőtt a kultuszörvényre vonatkozó végrehajtási utasítással foglalkozott és már itt mutatkozott, hogy Nagykaroly és Naszód terrorja alatt állt az egész gyülekezet. Vita nem volt. Teitelbaum nagykarolyi főrabbi közbeszólt, illetve le szólt, közbeintett, illetve leintett. Ilyen parlamentáris formák között nagyrészt bekertült az agyonütött ideálok tömegsírjába az erre vonatkozó bánffyahunyadi határozat is, s az azon résztvevő rabbik, kik ott nagyon jól tudták az álláspontjukat kifejezni és megvédeni, lehorgasztott füllel hallgattak. Valami kis megnehezítést ugyan határoztak a hitközségek szét-darabolását illetően, amennyiben az beszédin elé utalandó, azonban a lehetőség megvan adva és a központi hatalom cluji és szatmári genális kreációi után vígan bomladozhattok össze hitközségek!

A besztercei iroda kérdésében csupán Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi beszélt férfiasan, önértékesen, logikusan és meggyőzően. Kollégái, kik vele együtt határoztak Bánffyahunyadon, bensőleg helyeselve, szemleszítve hallgatták, mert nem akart tekintetük a nagykarolyi főrabbi tekintetével találkozni. — Ugyanazon rabbik, kik ily önértékes magatartást tanúsítottak, siettek négy szemközt a váradi főrabbit gratulálni. — Bár büszkeséggel könyvelhetünk el, mégis fájó szívvel kell konstátálnunk, hogy toronymagasságban emelkedik ki kollégái fölött. Így láttuk ezt a 9 év előtt lezajlott botrányos kongresszuson is a nagyváradi Schass-Chewrában.

Fuchs főrabbi kifejtette, hogy a Központi Iroda elnökének mandátuma rég lejárt. Azon az elnökül Wesel tordai főrabbi által felvetett kérdésre, hogy hogyan lehetne a hitközségek és a Központi Iroda között kilört egyenlenséget rendezni, Fuchs Benjámín főrabbi egyenesen azt válaszolta, hogy csupán a választó kongresszus egybehívása által, mert a mai vezetőség (beleértve az elnök állását is), nem legális. — Szónok visszapillantást vet azon körülményekre, melyek között az iroda elnöke megválasztva lett. — A kongresszus semmi szín alatt sem akarta a mai elnököt megválasztani, s hogy az azelőtt 3 évvel megtartott kongresszuson megválasztott besztercei főrabbinak ne kelljen szégyenteljes bukással állását otthagyni, érintkezésbe lépett a kongresszus prominensebb egyéniségeivel, kiket értekezletre hívott meg a nagyváradi hitközség tanácstermébe és ott a megjelent bizottságnak megígérte, hogy 6 hónap mulva lemond állásáról és így legalább formailag javasolják a kongresszusnak a megválasztását. A megválasztásnak tehát nem volt más célja, mint a besztercei főrabbi legalább színleges rehabilitációja. Természetes, hogy a kongresszusnak ez a 6 hónapra való formális magállapodás hivatalosan és nyílt ülésen nem lett bejelentve, mert ez épen ellentmondott volna a tervezet rehabilitálással. Azonban miután ezen megállapodásnál többen voltak jelen, privátim a kongresszus összes tagjai erről informálva lettek és csupán ennek alapján történt meg a választás.

Legjobb bizonyítja, hogy ez tényleg így volt, maga a besztercei főrabbi. Ugyanis a marosvásárhelyi főrabbi ma nekem elmondotta, hogy a besztercei főrabbi neki kijelentette, hogy a nagyváradi főrabbi ismeretes álláspontja igaz és teljesen korrekt és hogy tényleg megígérte, hogy hat hónap mulva lemond. De — mondta a besztercei főrabbi — „nem tartom be szavam”. Ez mindenestre korrektség-re vall. De senkisésem álmodott akkor arról, hogy a választás élethosszigan. A választás, ugy mint az első kongresszus alkalmával, az első kongresszuson elfogadott, a választásra vonatkozó szabályzatok alapján történt ez 3 év. A jelenleg érvényben levő szabályzatok élethosszigan állásra minősítik ugyan az elnököt, de ezen szabályzat a választás után lett megcsinálva s a választás nem ezen szabályzat alapján folyt le. Az elnök tehát nem lett

élethosszigan megválasztva és így ma nem legális mandátum alapján áll a helyén. Itt a láposi főrabbi (Teitelbaum) közbeszólt; az elnök élethosszigan lett megválasztva, és javasolom, hogy azonnali bizalmat szavazzunk neki!

Fuchs főrabbi: Miután Ön a kérdést tényeknek meg nem felelően állítja fel, ismételt ünnepelesen kijelentem, hogy az elnök nem lett élethosszigan megválasztva, állásához jogtalanul ragaszkodik, s viszont én egy ellenindítványt teszek, szavazzunk neki bizalmatlanságot! Néma csend követte a váradi főrabbi szavait, melyek mind pörölycsapások hullottak a teremben. Teitelbaum nagykarolyi főrabbi: Ha nem is lett élethosszigan megválasztva, de mégis csak valamiképpen megválasztva lett, vegyük tehát úgy, mintha élethosszigan lenne!

Fuchs főrabbi: Mondja csak nagykarolyi főrabbi ur, ha az Ön hitközségében elnököt választanak, fogja-e Ön vitatni, hogy miután valamiképpen csak megválasztották, ezért a választás már élethossziganra szól? Fuchs főrabbi (folytatva) meggyőződésem szerint a hitközségek és a Központi Iroda között a rend csak úgy állhat helyre, ha az országos választó kongresszust egybehívjuk és legális elnökünk és legális vezetőségünk lesz.

A főrabbi szavai óriási hatást gyakoroltak az összes jelenlevőkre, mindenki érezte minden egyes szavának igazságát, de a kollégák, kiknek szívében az igazság és a beszterce-nagykarolyi véd- és dac-szővetségből kiinduló terror küzdöttek egymással, nem mertek felállni, hanem otthagyták a kollégát, kit a tűzvonalba küldtek, úgy mint ezelőtt 9 esztendővel. Minden csodálatunk a nagyváradi főrabbi és minden sajnálatunk a servilis kollégák iránt.

A központi választmány ülése.

Kedden délelőtt 11 órakor az ortodox iroda központi választmánya tartott gyűlést, amelynek elnöki megnyitójában Ullmann főrabbi jelentést tett a rabbikonferencia eredményeiről és kiemelte, hogy döntés semmiféle vonatkozásban nem történt. A konferenciának csak véleményező jellege van, az összes problémák fölött a központi iroda illetékes szervei vannak hivatva dönteni.

Ullmann főrabbi ezután ismertette a besztercei iroda magatartását a kultuszörvénnyel és annak végrehajtási utasításával kapcsolatban. Bejelenté, hogy a legutóbbi választmányi ülés határozata értelmében kieszközölte, hogy a központi iroda szerveinek mandátuma egy évre meghosszabbítsák. Foglalkozik ezután a Szatmáron megtartott hitközségi konferenciával, amelyet az ottani belső viszállyal hoz kapcsolatba.

Óvás Beszterce ellen.

Freund Lajos óvást emelt Ullmann főrabbi ama bejelentése ellen, hogy a mandátumokat meghosszabbították, mert ez a hitközségek autonómiájának elvét sérti meg. Ugyancsak deklarációt olvasott fel abban az értelemben, hogy úgy az elnök, mint az egész választmány mandátuma már régen lejárt és további működése minden törvényes alapot nélkülöz. A szatmári hitközségi konferenciára vonatkozólag leszögezték, hogy ez a konferencia semmiféle kapcsolatban nem volt az ottani hitközségi viszályal és a konferencián résztvevő hitközségek egyetlen célja az volt, hogy az ortodoxia központi szervét legális alapra helyezzék. Schwartz Jakob Cluj csatlakozik Freund felszólalásához.

Létrehozták a szatmári békét.

A dési gyűlésnek egyetlen látható eredménye a szatmári békelétrehozása. Ugyanis a választmány, melyet teljesen a nagykarolyi főrabbi terrorja dirigál, kiakarta a szó szoros értelemben végezni a szatmári hitközségnek azon részét, mely nem tartozik a Freund Chaim féle irányzathoz. A nagyváradi főrabbi felkérésére, miután a szatmári hitközség kiküldött csoportjával volt elfoglalva és nem jelenhetett meg a választmányi ülésen, a szilágysomlyói főrabbi azt az indítványt tette, hogy a szatmári ügygel a választmány ne foglalkozzék, hanem utalják azt át egy 9 tagú békéltető bizottságnak. Ezen 9 tagú bizottság 5 rabbi és pedig a nagyváradi, marosvásárhelyi, szilágysomlyói, tordai és krasznai főrabbiokból és 4 világi tagból és pedig Mittelman Jakob nagyváradi hitközségi alelnök, Schwartz Jakob Cluj, Danzinger Érmihályfalva, és Lefkovits Margitta, állt. Mittelman Jakob itt is megmutatta kitűnő tapintatosságát és rátermettségét, mert orosz-láurésze volt abban, hogy az évek óta húzódozó bizonyult ügyet, melyre már tengerek tonta és fel sembecsülhető energia és pénz pocskolódozott el, rendezni lehetett. Ezen igazán ügyes diplomáciai ténykedésével csak igazolta a nagyváradi hitközség képviselőtestületének ama óhaját, hogy őt az ország legnagyobb és legtekintélyesebb hitközségének elnöki székébe emelje. Mittelman nagyban segítette nehéz munkájában Schönbrun, a Temesvári gyárváros orth. hitközség alelnöke is.

A bizottság, melyben mind a két párt képviselve volt, megegyezésre jutott és a békés megegye-

zést 11 pontban foglalta össze, amelyet a plénum elé terjesztettek. A plénum által is elfogadott pontok szerint Teitelbaum Joélt elismerik a szatmári ortodox hitközség főrabbiának, akinek a beiktatása két év mulva fog megtörténni. A hitközség élén Guth Sándor-féle vezetőség marad, kiegészítve az ellenpárt több tagjával. A tizenegy pont egyébbéként így hangzik:

A béke 11 pontja.

1. Csak egy ortodox hitközség lehet.
2. Szatmár ortodox főrabbiává a tóra erejénél fogva Teitelbaum Joélt ismerik el.
3. Az installációt ünneplés formák között két évre elhalasztják.
4. A mandátum lejártáig a jelenlegi vezetőség megmarad állásában a következő feltételek mellett:
  - a) Ki kell egészíteni 71-re a képviselőtestület tagok számát.
  - b) A hiányzó 37 tagot következőképpen kell megválasztani. A Freund-párt előterjeszt 52 tagot, akik közül a hitközségi párt 25-öt választ. A hitközségi párt 24 tagot terjeszt elő, akik közül a Freund-párt 12-öt választ.
5. Ezen a választáson csak a szombatot szigorúan megtartók vehetnek részt.
6. A jelenlegi vezetőség és a direktórium által felvett új hitközségi tagok, nem jelölhetők.
7. Az utóbb beterjesztett alapszabálymódosítás sürgősen visszavonandó, 10 nap alatt a két párt 5—5 tagból álló bizottság által felülvizsgálandó és jóváhagyás után a belügyminisztérium elé terjesztendő. Az előterjesztéstől számított negyven napon belül kell a fent említett választásokat megejteni.
8. Minden a konfliktus ügyében beterjesztett beadvány visszavonandó.
9. A Freund-párt által alkalmazott metszőt el kell bocsátani.
10. A 10 és 11-ik pont a béke, az összetartás és a testvériség jegyében hívják fel együttműködésre a hitközség tagjait.

Mi az eredmény?

A dési terroristicus ülés nemcsak hogy békét nem hozott a hitközségek és Központi Iroda között, hanem az ellentéteket még jobban kiélezte. Ezek után nem következhetik más, mint a hitközségek szövetsége. A hitközségek saját maguk fogják ügyes-bajos dolgaikat képviselni és elintézni. Ha az urak azt mondják, hogy az elnök, kinek sikerült az ortodoxia tekintélyét lezülleszteni, a hitközségeket tönkretenni, élethosszigan elnöknek tekintik, ez legrosszabb esetben csak arra vonatkozhatik, hogy járandósága kijár neki. Ezen legrosszabb esetben is a hitközségek a járandóságát fizetni fogják, de szolgáltatásból nem kérnek. A hitközségek, melyeket tönkretett, teljes fizetéssel nyugdíjba küldik.

Az eredmény - mint említettük - a szatmári béke megteremtése. De ez kizárólagosan azért sikerült, mert az irodának semmi része nem volt benne. Sem nem tudta, sem nem kezdeményezte, sem nem tudott annak irányításába befolyani. A szatmári béke a Központi Iroda szígyenteljes kudarcát jelenti. Ami az iroda másfél évi erőlködésével nem tudott megcsinálni, azt a nagyváradi főrabbi, Mittelman stb. segítségével megcsinálta 3 óra alatt és pedig rehabilitálta az iroda által „meszarev”-nek bélyegzett hitközséget. A békéltető hitközséget nem a választmány küldte ki, mert ezen esetben munkája szintén az ismeretes tömegsírba került volna.

A szatmári hitközség öröm mámorban uszik. Hiszen ez a nevelésesen „meszarev”-nek nyilvánított hitközség mindent megkapott, amit kívánt, — a papot viszont 2 évi prolongációval kénytelen volt elfogadni, hiszen erre pszák beszédin van. A terror irányzatnál nagy a szomorúság. Az iroda impotenciája az egész ország előtt nyilvánvalóvá vált.

Elvállal mindennemű

nyomatványok

készítését, izléses kivitelben, jutányos árak és pontos kiszolgálás mellett

RUBINSTEIN VILMOS

KÖNYVNYOMDÁJA

ORADEA, PIATA MIHAI VITEAZUL 11.

מקבל להדפיס בדיקנות ספרים

מכל מיני אותיות רש"י ואותיות מרובעות כלם בתכלית הדרור והיופי כול ובתנאים נוחים.

HIREK.

Felölös szerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR.

A „Népünk” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5690.

Péntek: Tévész 10, január 10.

Szombat: Tévész 11, január 11.

Szombat bejövetele:

üzlet bezárás 4.40

gyertyagyújtás 4.45

Istentisztelet kezdete 4.55

Szombat kimenetele 5.55

Felhívás lapunk előfizetőihez!

Felkérjük lapunk mindazon előfizetőit, kik az előfizetési díjjal hátralékban vannak, hogy hátralékos előfizetési díjaikat nehéz pénzügyi viszonyainkra tekintettel kiadóhivatalkunkhoz haladéktalanul átutalni sziveskedjenek, mivel csak úgy teljesíthessük zsidó kötelességünket.

— **A Poálé Mizráchi könyvtárakciója.** Az oradeai Poálé Mizráchi elhatározta egy nagy szabású zsidókönyvtár létesítését. Az erre vonatkozó munkálatok már megkezdődtek. A Poálé Mizráchi tagjai természetbeni könyvadományokat gyűjtenek és ezen alkalommal elfogadnak olyan könyveket, amelyek ugyan zsidó könyvtárnak nem felelnek meg, de mint-hogy értékesíthető és érte jó nevelőhatású zsidókönyveket lehet vásárolni, minden könyvet elfogadnak. Ezuttal kérjük elvbarátainkat és mindazokat, akiknek a fiatalság önnevelése szívügye, támogassák ezen akciót és hassanak oda, hogy ezen ifjak megkaphassák azokat a könyveket, melyeket ezen szervezet fejlődése tényleg megkíván. A Poálé Mizráchi nevében kérjük könyvadományait hozzáunk eljuttatni sziveskedjenek.

— **Kezdetét vette az új tanév Mikvéh-Jiszraelben.** Mult hóban nyitották meg a mezőgazdasági iskolák új tanévét Mikvéh-Jiszraelben. A tanulók száma meghaladja a 190-et. Egyszázharminc felvételi kérvény közül, melyet az iskolához benyújtottak, csak 70-nek az engedélyezésére volt lehetőség. A felvettek közül 39 diák külföldi lakos. (Syría, Anglia, Amerika, Portugália, stb.) A tanulók számára az első tanévben egy párhuzamos iskola lesz felállítva. Az új tanévben különböző ujitások és széleskörű bővítések lesznek megvalósítva Igy, egy hatalmas modern baromfi-istállónak bevezetése is, mely a legmodernebb külföldi minta szerint lett tervezve. A közel jövőben további három ilyen baromfi-istálló lesz megnyitva, úgy, hogy a palesztinai mezőgazdaságban a baromfitenyésztés, évről-évre emelkedő tendenciát fog mutatni. Egyedül a Mikvéh-Jiszraelben lévő, régi baromfi-istállóban 1400 tojást termelnek és bocsátanak a fogyasztó közönség rendelkezésére hetenkint. A jövőben a méhtenyésztésre is fokozottabb gondot fognak fordítani. A munkások száma Mikvéh-Jiszraelben 190-re rug. Egy része e munkásoknak a tanév kezdetével elhagyja a telepét és visszatérnek előbbi munka-helyeikre. Az új munkaévben még a Mikvéh-Jiszraelben lévő házak karbantartásával is tartósabban fognak foglalkozni.

Legszebb és legolcsóbb
csillárok kaphatók

ELECTRICA-nál

Bulv. Regele Ferdinand 10.

— **Csehszlovákiában** a Keren Kájemeth bizottság megfelelő lépéseket tett az irányban, hogy a csehszlovákiai köztársasági elnök: Thomas G. Masaryk, 80-dik születési-éve alkalmának való tiszteletére Palesztinában egy Masaryk-erdő ültetessék. Remélhető, hogy az akció a külföldi zsidó körökben is hathatós támogatásra talál.

— **Eljegyzés.** Stark Esztikét Budapest, eljegyezte Melchner Elek, Tileagd. Minden külön értesítés helyett.

— **A magyarországi ortodox zsidó hitközségek** fontos alkotmányos aktusra gyülekeznek ezen a héten. A felsőházi reform értelmében a zsidóságnak két helyre van jogosítványa az országgyűlés felsőházában. A két hely közül az egyiket, mely szent-emlékü Reich Koppel főrabbi halálával megüresedett, kell betölteni. Az egész közvélemény legélelkebb érdeklődése figyeli a választást és kétségtelennek látszik, hogy Frankl Adolf a magyar ortodox zsidóság kiváló vezére fogja az ortodox zsidóságot a magyar felsőházban képviselni.

— **Erec Jisraeli tanerő héber kurzust** rendez Jelentkezések a „Népünk” szerkesztőségénél.

— **Keren Erec-Jiszrael sel Hamizráchi** A mult számunkba leközlött Keren Erec-Jiszrael sel Hamizráchi adományoknak további befolyt összegét a következőkben adjuk: Rothbart A. Ede, Diósi Lajos, Klein Dávid, Grosz Sándor Lei 500. Keszenbaum Miksa, Friedmann Ármin, Mózes Áron 400. Kun Gyula 300. Schwartz Dezső, Kupferstein Rudolf, Niszel si Farago 250. Roth Albert, Weltz Ignácz, Glückmann si Farkas, Heller Emil, Vass Emil, Grün Sándor, Dr. Váli N., Schönbrum Albert, Klein Adolf, Ábrahám Mendel, Dr. Bock Alfréd, Kirsch Henrik, Goldstein Salamon, Witráel Vilmos, Karfunkel Fülöp, Koós Leo, Silberstein Ármin, Goldstein Mór 200, Kisebb adományok 1210. Mult számunkban közlött adományok összege 14.000 lei, mai kimutatásunk 9.010 lei. Eddig befolyt összesen 23.010 lei.

ENDLIZÉST jutányosan vállal
KLEIN MARGIT, ZÁRDA-U. 2.
(Orth. templ. udvar, Klein Herman lakása).

— **Az ausztriai cionisták a mandátumért.** Az osztrák cionisták országos szervezete Bécsben rendkívüli gyűlést tartott, amely kizárólag a belső reorganizáció kérdéseivel foglalkozott. Dr. Ehrlich elnöke alatt tizenöttagú vezetőséget választottak. A gyűlés egyhangulag elfogadta a revizionista cionisták által hozott következő határozatot: „Az osztrák cionisták országos szervezetének rendkívüli gyűlése a cionista exekutiva figyelmét felhívja arra, a napról-napról erősödő propagandára, melynek célja, hogy Palesztinában parlamentet állítsanak fel, valamint különböző cionista köröknek felelőtlen nyilatkozataira és tárgyalásaira. A pártgyűlésnek az a nézete, hogy a cionista exekutivának meg kell éreztetnie az angol kormánnyal, hogy a cionista mozgalom tulnyomó többsége sohasem fog beleegyezni abba, hogy a zsidó állam gondolatáról és Palesztinában zsidó többségről lemondjon, hogy a zsidó közvélemény egységesen és tömött sorokban a baseli program, a Balfour-deklaráció és a csorbithatlan mandátum mögött áll és a cionisták sohasem fogják feladni a küzdelmet a végső cél eléréseért”.

— **A nváradí Chinuch Neorim Egyesület** folyó hó 6-án megtartott gyűlésén Welcz Ignácz elnök javaslatára 5000 leios alapítvány létesítését, valamint évenként a jhrzeit alkalmából a szokásos misnájisz tanulást és Kadisch mondását határozta el Nussbaum Imre יימre emlékére. Az alapítvány kamatai a legjobban tanuló Chinuch Neorim növendék jutalmát fogja képezni.

Az uri közönség figyelmébe!
HACKMAYER URI SZABÓ üzletét
áthelyezte Bémer-tér 2 alá.
Apolló mozgó mellett.

— **Az antiszemitizmus ellen küzdő liga.** Párisból jelentik: Az antiszemitizmus ellen küzdő liga mult hóban tartotta meg ez évi konferenciáját, melyen szó volt a palesztinai eseményekről is, azonban erre vonatkozólag semmi határozatot nem hozhattak.

— **A jemeni zsidók.** Aden. (I.T.A. 1930 jan. 30. A jemeni zsidók érdekében, akik a vérszomjas Imán Jahiah üldözése miatt állandó életveszélyben forognak, egy bizottság alakult. Prominens vezetőemberek, kik a közéletet problémáit kitűnően ismerik, akciót készítenek elő, amely szerint kívánni fogják, hogy a 15.000 lelket számláló jemeni zsidó családokat a népszövetség segítségével és anyagi hozzájárulásával 15.000 oly nomád életet élő beduinokkal legyen kicserélve, akik ma Palesztinába vándorolnak az ország egyik végétől a másik végéig. Adenben a bizottság munkálatai elé nagy reménységgel tekintenek.

— **A tel-avivi kisipari otthon.** A tel-avivi városi tanács költségvetésében egy nagyarányú kisipari otthon felállítását irányozták elő. A tervezet épület, szakmák szerint 80 kbm. területet bocsát az egyes műhelyek rendelkezésére.

— **Ukrajnában 400.000 zsidó existencia nélkül.** A jelenleg Moszkvában ülésező zsidó kommunista szervezetek konferencián jelentés adatott le, amelynek adatai szerint Ukrajnában cca. 143.000 család 400.000 lélekszámmal minden existencia nélkül él. Még a kormány 5 éves munkaprogramjának megvalósítása esetén is cca. 120.000 család marad foglalkoztatás nélkül.

— **Egy zsidó telepítés elleni támadás.** Moszkvából jelentik az ITA. Az antiszemita izgatásoktól felheccelt parasztság megtámadta a Berditschew melletti zsidó telepítést és cca. 30 Hektárnyi földet elfoglalt. Midőn a zsidó kolonisták emiatt a Rayon-szovjetnél panaszt emeltek, a sovjet azt a különös határozatot hozta, hogy az elrabolt föld sem a zsidóké, sem pedig az ukrainaké ne legyen, hanem az állam szűkségeiteinek fedezésére legyen tartalé-

kolva. A zsidó kolonisták ezen lehetetlen határozatot megfellebezték a felsőbb hatóságokhoz, mely szigorú vizsgálatot és a bűnösök megbüntetését helyezte kilátásba.

— **A Főmufti és cíón bölcsel** A főmufti kihallgatása alkalmából hivatkozott Európa antiszemita által terjesztett pamfletre, amelyik Cion Bölcselnek jegyzőkönyve név alatt ismeretes. A cionista Executive képviselője Sir Boyd Merriman ugyan akciókkal bizonyította, hogy ez a közismert pamflet közönséges hamisítvány. De a főmufti ez nem érdekelte. S, hogy ezen jegyzőkönyv valódi, apró kis papírzászlókat huzott elé zsebéből, amelyeket kis zsidó fiúk szoktak Szimch-t Tóra napján a templomba vinni...

— **Fenyegetőzés sajtó cenzurával.** Jeruzsálem (I.T.A.) 1930 jan. 30. Az angol kormánynak nagyon kellemetlen lehet egyes zsidó organumnak írásmódja, ahogyan a vizsgálóbizottság munkálatait kommentálja. Az utóbbi napokban a főügyészség bizalmas köriratot intézett az összes napi és hetilapok címére, amelyben figyelmezteti őket, hogy amennyiben a kormány jogos megkritizálását túllépnek retorzióképpen az előzetes cenzurát fogják életbe léptetni. Természetes, hogy a zsidó sajtó munkásai között ez érthető izgalmat keltett.

— **Bibliai szemelvények** címen jelentette meg Dr Frenkel Bernát budapesti vallásánár, az ilusztrált Szentírás kiváló szerkesztője új könyvét. Gyönyörű kiállítású új szentírásfordításával tudós munkatársaival együtt a biblia olvasását és megértését törekszik lehetővé tenni s ez sikerült is a kiváló gárdának művészi fordításának gördülékeny nyelvezetével. Új könyvével a tapasztalt paedagogus az eredeti szöveg tanítását akarja megkönnyíteni és eredményesebbé tenni azzal a ma már egyedülnek elismert módszerrel, melynek segítségével — a direkt módszertől eltekintve — idegen szöveget eredményesen tanítani lehet. Új könyvében gondosan megválogatott héber szemelvényeket találunk a Tórából (39 oldalon, tehát elég terjedelmesen, minden igény kielégítésére) tagolva, címekek ellátva, szép betűkkel, jó papíron, gondosan kiállítva. Ezt követi Szó-jegyzék, előbb a felvett szemelvényekhez, azután a legfontosabb imákhoz. A Szó-jegyzék nemcsak az egyes szavaknak és szócsoportoknak a jelentését nyújtja, hanem zárójelben mindenhol a szavak tövét és legtöbb helyen a ragokat is tünteti fel. Ez lényegesen megkönnyíti a tanító és a tanuló munkáját s rengeteg időt és energiát takarít meg. A könyv végén található rövid héber nyelvtan a legszükségesebb héber nyelvtani ismereteket és ragozási táblázatokat nyújtja. Végül találunk még a könyvben a „Vallásgyakorlati kifejezések” címmel egy érdekes fejezetet, amely 11 pontban a héber kifejezések kapcsán tárgyalja az egész gyakorlati vallásos életet. Rövidesen megjelenik a munkának II-ik része, amely a profétai könyvek és a szent iratok szemelvényeit tárgyalja ugyanígy. Az egész könyvet, melynek ára 3.— Pengő, a gyakorlatiasság szelleme hatja át és hivatva van e téren új csapásokat vágni, új irányt szabni.

A jugoszláviai zsidóság új kultusz törvénye.

Belgrádból jelentik, hogy Sándor király jóváhagyta a jugoszláviai zsidóság új kultusztörvényét. Az új törvény teljesen egyenjogúvá teszi a zsidó felekezetet az országban élő többi felekezettel. Ez a törvény régóta mutatkozó hiányt pótolta. Eddig az ország különböző részeiben más és más eljárást tanusítottak a zsidó hitközségekkel, aszerint, hogy a világháború előtt milyen ország törvényei szerint éltek.

Az új kultusztörvény szerint a jugoszláviai zsidóság hitközségekbe szerveződik. Külön szervezhetnek az ortodox és külön az egyéb hitközségek A hitközségek igényt tarthatnak az állam pénzügyi támogatására, adó és portamentességet élveznek. Az állam időnként ellenőrizheti a hitközségek költségvetését, egyébként teljes autonómiával bírnak. A jugoszláviai zsidó felekezet szellemi feje az országos nagyrabbi, aki Belgrádban székel. Az országos rabbi ugyanolyan fizetést élvez, mint a püspökök. Illetményeit, valamint nyugdíját is az államtól kapja. A rabbi egyesületek által alakítandó szinódusokon — és pedig úgy az ortodox, mint a többi rabbik szinódusában — az országos rabbit illeti meg az elnöklés joga.

Az új törvény általános kedvező fogadtatásra talált a zsidóság körében. Alkalay Izsák dr. országos nagyrabbi táviratilag mondott köszönetet a királynak és a kormány tagjainak a törvény megalkotásáért. Egyébként úgy az országos főrabbi mint Deutsch Hermann szabadkai igazgató, a jugoszláviai ort. zsidóság egyik vezérferfia a legnagyobb megelégedéssel nyilatkoztak az új törvény alkotásáról, amely biztosítja a zsidó hitközségek háborítlan valósi működését.

Értesülésünk szerint Deutsch Hermant, ki Nagyváradról került évtizedekkel ezelőtt Szabadkára, Sándor király a Szt. Sava renddel tüntette ki az új kultusztörvény létrehozásánál a jugoszláviai ortodox zsidóság képviselőjében kifejtett működéséért.

